

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Petry Weissové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **V. D.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 2. 2023, č. j. OAM-11/LE-BA02-K01-2023, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 4. 2023, č. j. 33 Az 2/2023-30,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 4. 2023, č. j. 33 Az 2/2023-30, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) rozhodl, že opakovaná žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany ze dne 11. 1. 2023 je nepřípustná podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Řízení o této žádosti proto zastavil podle § 25 písm. i) téhož zákona.

II.

[2] Žalobce se bránil proti napadenému rozhodnutí podáním žaloby u Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“), který shora uvedeným rozsudkem (dále jen „napadený rozsudek“) napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[3] Krajský soud potvrdil, že se v případě žalobce jednalo o druhou žádost o udělení mezinárodní ochrany. Za novou skutečnost ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu v aktuální žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany bylo jeho tvrzení o dluhu v kombinaci s tím, že jej věřitelé chtějí vrátit, a proto se na žalobce vyptávají. Byť krajský soud připustil, že o existenci dluhu žalobce věděl již v době řízení o jeho první žádosti, za novou skutečnost považoval to, že žalobce v té době ještě nevěděl o tom, že by měl mít obavy ze způsobu vymáhání tohoto dluhu. Krajský soud žalovanému vytkl, že pro

„odmítnutí“ tvrzení ohledně obav žalobce z vymahatelů, jakožto nových skutečností, neobstaral dostatek informací a spokojil se toliko s tím, že existence samotného dluhu byla žalobci známa již v době řízení o jeho první žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Vycházel tedy z premisy, že byla-li žalobci v době řízení o jeho první žádosti známa existence dluhu, muselo mu být známo i nebezpečí představované věřiteli. Dle krajského soudu měl žalovaný blíže zjistit povahu dluhu a věřitelů žalobce, aby mohl konstatovat, že obava z výhružek k zaplacení dluhu byla žalobci známa již v řízení o první žádosti o udělení mezinárodní ochrany. S ohledem na uvedené krajský soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a rovněž proto, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ pro napadené rozhodnutí, nemá oporu ve spise.

[4] Druhou část žalobní argumentace, v níž žalobce namítal změnu situace v zemi původu, však již krajský soud neshledal důvodnou, neboť Moldavsko, jehož je žalobce státním příslušníkem, je podle § 2 vyhlášky Ministerstva vnitra č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, považováno za bezpečnou zemi původu a nic nesvědčí o tom, že by se situace jakkoliv změnila.

III.

[5] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) nyní brojí proti napadenému rozsudku kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Navrhuje napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Stěžovatel předně uvádí, že přijatelnost kasační stížnosti shledává v tom, že se týká otázek, které doposud nebyly judikaturou Nejvyššího správního soudu plně řešeny. Má totiž za to, že krajský soud nezaložil své závěry na výpovědi žalobce a obsahu správního spisu, nýbrž na žalobních námitkách, které žalobce v žalobě účelově rozšířil a zdramatizoval tím svůj azylový příběh. Žalobce totiž v průběhu správního řízení netvrdil žádnou obavu z věřitelů a ze způsobu možného budoucího vymáhání dluhu; toto tvrzení se poprvé objevilo až v žalobě. Krajský soud tak žalovanému vyčítá, že nezohlednil obavy, které žalobce poprvé vyjádřil až v žalobě.

[7] V průběhu správního řízení žalobce toliko sdělil, že se na něj ptají jeho věřitelé u sestry. Stěžovatel přitom tuto informaci nepovažuje za novou skutečnost dle zákona o azylu, neboť považuje za pochopitelné, že se věřitel dotazuje na informace ohledně pobytu dlužníka. Má za to, že autor žaloby si byl vědom toho, že uvedené tvrzení nelze považovat za novou skutečnost, a v žalobě jej tedy rozšířil, pozměnil a tím zdramatizoval celý azylový příběh žalobce, aniž by vysvětlil, proč jej takto nevykreslil již ve správním řízení. Žadatelé o udělení mezinárodní ochrany jsou přitom správními orgány výslovně dotazováni na veškeré důvody, kvůli kterým žádost podávají. Dle stěžovatele tak krajský soud pochybil, když nekriticky přijal v žalobě účelově rozšířená a nijak neodůvodněná tvrzení o obavách žalobce z jeho věřitelů. Stěžovatel opětovně zdůrazňuje, že žalobce správním orgánům nesdělil, že mu věřitelé vyhrožují a že jsou členy zločinecké skupiny a dluh budou vymáhat násilím.

[8] Stěžovatel se přitom při pohovoru žalobce výslovně dotazoval na to, proč tento důvod o existenci dluhu neuplatnil již v řízení o jeho předchozí žádosti. Odpovědí žalobce bylo, že se ho na to nikdo neptal. V žalobě se však předchozí výpověď žalobce bez vysvětlení

mění, rozšiřuje a dramatizuje; žalobce již neuvádí, že se ho na to nikdo neptal, nýbrž tvrdí, že nevěděl, že věřitelé budou odhodláni vymáhat dluh pomocí násilné trestné činnosti. Krajský soud tento rozpor mezi vyjádřením žalobce při pohovoru a tvrzeními uváděnými v žalobě nijak nereflektuje a naopak tvrzené vyhrožování považuje za dané. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že mu krajský soud vytýká, že skutkový stav, z něhož vycházel v napadeném rozhodnutí, nemá oporu ve spise. Krajský soud totiž naopak zohledňuje skutkový stav tvrzený v žalobě, který v době vydání napadeného rozhodnutí žalobce netvrdil.

IV.

[9] Žalobce svého práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužil.

V.

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a směřuje proti rozhodnutí, proti kterému je podání kasační stížnosti přípustné.

[11] Vzhledem k tomu, že projednávaná věc je věcí mezinárodní ochrany, v souladu s § 104a s. ř. s. se Nejvyšší správní soud dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, odmítl by ji jako nepřijatelnou. Pro vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, v němž neurčitý právní pojem *přesah vlastních zájmů stěžovatele* vyložil.

[12] Kasační soud pro úplnost dodává, že se přijatelností kasační stížnosti zabývá i v situacích, kdy je stěžovatelem žalovaný správní orgán (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 8. 2016, č. j. 2 Azs 56/2016-85, či ze dne 29. 11. 2016, č. j. 7 Azs 231/2016-55). Konkrétně v rozsudku ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006-59, publ. pod č. 1143/2007 Sb. NSS, pak Nejvyšší správní soud vyslovil, že kasační stížnost podanou žalovaným správním orgánem lze považovat za přijatelnou, *„pokud by bylo shledáno zásadní pochybení krajského soudu při výkladu hmotného nebo procesního práva, případně pokud by krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu. Přijatelnost by byla konstatována bez ohledu na to, že by takovým pochybením krajský soud zásadně nemohl zasáhnout do hmotně-právního postavení stěžovatele.“*

[13] Stěžovatel sice v kasační stížnosti k její přijatelnosti pouze v obecnosti uvádí, že ji shledává v tom, že se týká otázek, které doposud nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, které blíže neupřesňuje, současně však také poukazuje na nesprávnost závěru krajského soudu ohledně nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí, jakož i o tom, že skutkové okolnosti, z nichž žalovaný vycházel, nemají oporu ve spisu. Jelikož v souzené věci nelze *prima facie* vyloučit, že se krajský soud dopustil zásadního pochybení při výkladu práva, přijal Nejvyšší správní soud stěžovatelovu kasační stížnost k meritornímu přezkumu; kasační stížnost je tedy přijatelná.

[14] Nejvyšší správní soud poté posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[15] Kasační stížnost je důvodná.

[16] Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje mimo jiné kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., konkrétní námitky podřaditelné pod uvedený kasační důvod však nenabízí. Jelikož je ale Nejvyšší správní soud k vadám naplňujícím uvedený kasační důvod povinen přihlížet i bez návrhu (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), přes chybějící tvrzení stěžovatele posuzoval, zda napadený rozsudek není nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost, pro nedostatek důvodů, či zda zde není taková vada řízení před krajským soudem, jež by mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozsudku.

[17] Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že rozsudek správního soudu je nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost, jestliže neobsahuje určitý výrok, nesplňuje formální náležitosti dle § 54 odst. 2 s. ř. s., nebo také, nelze-li z rozsudku rozpoznat jeho jednotlivé části (záhlaví, výrokovou část, odůvodnění, poučení), jakož i tehdy, chybí-li věcný a obsahový soulad výrokové část napadeného rozsudku a jeho odůvodnění, nebo absentuje-li odkaz na použité právní normy, na nichž správní soud založil právní hodnocení v souzené věci (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, nebo ze dne 10. 4. 2008, č. j. 7 Afs 78/2007-60). Tyto vady napadený rozsudek nevykazuje.

[18] Nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů jsou zejména taková rozhodnutí, u nichž není z odůvodnění zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při hodnocení skutkových i právních otázek a jakým způsobem se vyrovnal s argumenty účastníků řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52) nebo v nichž zcela opomenul vypořádat některou z námitek uplatněných v žalobě (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, či rozsudek ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004-74). Nejvyšší správní soud však současně připomíná, že soudy nemají povinnost reagovat na každou dílčí argumentaci a tu obsáhle vyvracet. Jejich úkolem je vypořádat se s obsahem a smyslem žalobní argumentace (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, č. j. 7 As 126/2013-19). Podstatné je, aby se správní soud ve svém rozhodnutí věnoval všem stěžejním námitkám účastníka řízení, což může v některých případech konzumovat i vypořádání některých dílčích a souvisejících námitek (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2014, č. j. 7 Afs 85/2013-33).

[19] I právě uvedeným požadavkům napadený rozsudek vyhověl. Krajský soud popsal skutkový stav věci, stanoviska účastníků řízení a předestřel ucelené právní závěry, kterými odůvodnil svůj závěr, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Stěžovatelův nesouhlas s odůvodněním a závěry napadeného rozsudku nezpůsobuje jeho nepřezkoumatelnost (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013-30, ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010-163, nebo ze dne 6. 12. 2016, č. j. 7 As 179/2016-37).

[20] Kasační soud tedy neshledal napadený rozsudek nepřezkoumatelným pro nesrozumitelnost či nedostatek důvodů. Současně nezjistil ani jiné vady, jež by mohly mít vliv na zákonnost napadeného rozsudku. Kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tudíž není naplněn.

[21] Nejvyšší správní soud tak mohl přistoupit k přezkumu ostatních stížnostních námitek podřaditelných pod kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[22] Nejvyšší správní soud nejprve připomíná, že se k problematice opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany již mnohokrát vyjadřoval ve svých rozhodnutích. Dospěl přitom k závěru, že hlavním smyslem a účelem možnosti podat opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany je postihnout případy, kdy se objeví takové závažné skutečnosti, které by mohly ovlivnit hmotněprávní postavení žadatele a které tento nemohl uplatnit bez vlastního zavinění během předchozího pravomocně ukončeného řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009-65, ze dne 25. 4. 2018, č. j. 6 Azs 60/2018-43, či usnesení ze dne 14. 1. 2021, č. j. 4 Azs 93/2019-54, apod.). Správní orgán je tak povinen v řízení o opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany zkoumat, zda žadatel uvedl nové skutečnosti nebo zjištění týkající se důvodů pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání v předchozím pravomocně skončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, č. j. 9 Azs 14/2008-57, či rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011-96).

[23] Nejvyšší správní soud současně v souvislosti s výše uvedeným zdůrazňuje dvě základní povinnosti – povinnost tvrzení a povinnost důkazní a jim odpovídající břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Zatímco důkazní břemeno může v některých případech nést i správní orgán, povinnost tvrzení, a tedy i břemeno tvrzení, leží vždy na žadateli o mezinárodní ochranu. Podle ustálené judikatury je totiž primárním zdrojem informací pro udělení mezinárodní ochrany samotný žadatel a z obsahu jeho žádosti se pak v následujících fázích řízení vychází. Žadatel je tudíž tím, kdo v řízení ve věci mezinárodní ochrany nese břemeno tvrzení a jeho žádost je posuzována z hlediska skutečností, které označí jako důvody k jejímu podání (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014-48, ze dne 19. 1. 2017, č. j. 2 Azs 272/2016-47, či ze dne 13. 9. 2023, č. j. 4 Azs 176/2023-33). Představa, že by správní orgán sám zjišťoval pronásledování či potenciální ohrožení žadatele v zemi jeho původu, je zcela nereálná. Jedině žadatel sám nejlépe ví, z jakých důvodů svou zemi původu opustil, zda byl pronásledován a z jakých důvodů či zda zde jsou skutečnosti svědčící o důvodné obavě nebezpečí vážné újmy. V průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany musí žadatel uvést veškeré relevantní důvody, na základě kterých poté správní orgán jeho žádost posoudí. Pokud žadatel neuvede všechny důvody své žádosti o udělení mezinárodní ochrany, aniž by mu v tom bránil nějaký objektivní důvod, jedná se o skutečnost přičitatelnou pouze jemu, a nelze akceptovat, že by toto neunesení břemene tvrzení mohl zhojit pomocí podání opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2005, č. j. 4 Azs 151/2005-86 a ze dne 17. 2. 2011, č. j. 9 Azs 36/2010-76). Žadatele podávajícího opakovanou žádost ve smyslu § 2 odst. 1 písm. f) zákona o azylu tak mimo jiné tíží břemeno tvrzení ohledně podstatné změny okolností ve vztahu k pronásledování nebo hrozbě vážné újmy.

[24] Bylo-li řízení o opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany zastaveno pro nepřípustnost podle § 25 písm. i) zákona o azylu, zkoumá správní soud pouze to, zda byly

dány podmínky pro zastavení řízení. Důvody uváděnými žadatelem se zabývá pouze z toho hlediska, zda mu mohly být známy v době jeho první žádosti, a zda je tedy mohl uvést, či zda mu v tom nebránily objektivní důvody (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2011, č. j. 7 Azs 28/2011-74).

[25] V projednávané věci dospěl krajský soud k závěru o nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů a rovněž proto, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ pro napadené rozhodnutí, nemá oporu ve spise. Krajský soud totiž shledal, že novým důvodem pro udělení mezinárodní ochrany v nynější opakované žádosti žalobce byla jeho obava z vymahatelů dluhů v zemi jeho původu. Krajský soud má za to, že stěžovatel neobstaral dostatek informací k tomu, aby mohl tyto žalobcovy obavy coby nový důvod hodný posouzení odmítnout. Uvedený závěr krajského soudu však neobstojí.

[26] Ze správního spisu se podávají následující pro věc rozhodné skutečnosti. Žalobce podal první žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 19. 1. 2022, tedy v době, kdy byl zajištěn policií a hrozilo mu správní vyhoštění. Tuto žádost odůvodnil potížemi s moldavskou policií kvůli jeho vztahu s bývalou manželkou policisty. Stěžovatel tuto žádost dne 18. 2. 2022 zamítl jako zjevně nedůvodnou, a to zejména s ohledem na množství rozporů, kterých se žalobce v rámci různých vyjádření dopouštěl, a také s ohledem na to, že žádost podal až po dvouměsíčním pobytu v České republice. Zhodnotil ji jako čistě účelovou, s cílem legalizace žalobcova pobytu.

[27] Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje nato dne 4. 1. 2023 rozhodlo o zajištění stěžovatele za účelem správního vyhoštění, neboť ten v České republice i nadále pobýval nelegálně. Dne 11. 1. 2023 pak žalobce podal nyní řešenou opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany.

[28] Pro projednávanou věc je dále významné, že žalobce při poskytnutí údajů k opakované žádosti o mezinárodní ochranu na dotaz stěžovatele ohledně důvodů jeho žádosti uvedl: *„Měl jsem předtím problémy v Moldavsku, jak jsem uváděl v minulém řízení. Ty teď pokračují. Nemohu se tam vrátit. Zůstala doma sestra, za tou přicházejí nadále a ptají se na mě. Půjčil jsem si peníze na pohřeb matky v lednu 2021 s velkým úrokem, úrok jsem neplatil a teď mě hledají.“*

[29] Na následnou otázku, proč problémy týkající se dluhu neuvedl i v rámci minulé (první) žádosti, když dluh má od roku 2021 a o mezinárodní ochranu poprvé žádal v roce 2022, uvedl: *„Minule se mě na to nikdo neptal.“* Na závěrečný dotaz, zda je to vše, co chce uvést, sdělil, že ano. Žádné další vyjádření již žalobce ve správním řízení neučinil a svou žádost nijak nedoplnil.

[30] Z citovaného vyjádření je zřejmé, že žalobce žádné obavy ohledně vymahačů dluhů stěžovateli nesdělil. Jediné, co uvedl, je, že si půjčil peníze a hledají ho blíže nespecifikované osoby. Žádné obavy z násilného vymáhání ani z věřitelů však ani v náznaku nevyjádřil. Jak Nejvyšší správní soud již pojednal výše, břemeno tvrzení tížilo pouze žalobce coby žadatele o mezinárodní ochranu; to on měl tedy povinnost sdělit všechny relevantní důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Nelze tudíž klást k tíži stěžovatele, že nezohlednil něco, co mu žalobce vůbec nesdělil přesto, že byl dotázán, zda chce k tvrzení týkajícímu se jeho dluhů

něco doplnit, jak to činí krajský soud v napadeném rozsudku. S ohledem na žalobcem sdělené skutečnosti stěžovatel logicky považoval za tvrzený důvod, o nějž nyní žalobce opírá opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany, existenci dluhu v zemi původu, která však žalobci byla známa již v řízení o jeho první žádosti. Stěžovatel tak nemohl dojít k jinému závěru, než že je žádost žalobce nepřípustná, neboť nebyly naplněny podmínky § 11a odst. 1 písm. a) zákona o azylu. Tvrzení o existenci dluhů totiž nebylo novou skutečností, kterou bez své viny žalobce dříve (ve své první žádosti) uvést nemohl. Naopak žalobce tento důvod mohl a měl uvést již v předchozím řízení, resp. k neposouzení tohoto důvodu došlo výlučně zaviněním na straně samotného žalobce.

[31] Nelze přistoupit ani na argumentaci krajského soudu, že žalobce sice věděl o existenci dluhu již v roce 2022 (v době jeho první žádosti), ale nevěděl o tom, že mu hrozí při jeho vymáhání ze strany vymahatelů nebezpečí. Takový závěr totiž nemá oporu v údajích sdělených žalobcem ve správním řízení. Ten na dotaz stěžovatele, proč nyní tvrzený důvod nesdělil v předchozím řízení, uvedl, že se ho na to *minule nikdo neptal*. Otázka stěžovatele přitom evidentně mířila právě ke zjištění, zda uváděná skutečnost mohla být uplatněna již v řízení o první žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany. Z žalobcovy odpovědi je přitom zjevné, že mohla být uplatněna a nebyla jen vinou toho, že ji žalobce sám nesdělil. Závěr krajského soudu, že se žalobce o vyhrožování ze strany vymahatelů dozvěděl až po skončení řízení o jeho první žádosti, nemá oporu ve spise, ba je s ním přímo v rozporu, a vychází pouze z nových tvrzení, které žalobce dotváří teprve v žalobě, na což správně poukázal stěžovatel v kasační stížnosti.

[32] V žalobě tvrzené skutečnosti, vedle toho, že nebyly uplatněny v opakované žádosti, Nejvyšší správní soud nadto nepovažuje za věrohodné. Postrádají jakoukoliv konzistentnost s dřívějšími výpověďmi žalobce, které učinil v průběhu řízení o jeho žádostech a s ohledem na jeho celkovou situaci jsou zjevně motivované účelově, s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění. Nelze si totiž nepovšimnout, jaký *modus operandi* se u žalobce opakuje; o udělení mezinárodní ochrany žádá vždy až ve chvíli, kdy je zajištěn Policií České republiky a hrozí mu správní vyhoštění.

[33] Z výše uvedeného vyplývá, že nebylo na místě, aby stěžovatel zjišťoval povahu dluhu a věřitelů žalobce, jak mu nyní vytýká v napadeném rozsudku krajský soud, a to především proto, že žalobce sám ničeho o věřitelích, či o svých obavách z možného násilného vymáhání stěžovateli ani náznakem nesdělil. V opakované žádosti se pouze ve vší stručnosti zmínil o dluhu, o kterém však evidentně věděl již v době řízení o jeho první žádosti o udělení mezinárodní ochrany a nesdělil jej tehdy správním orgánům dle jeho vlastních slov pouze proto, že se ho na to *minule nikdo neptal*. Nikdo se ho neptal ani tentokrát, přesto nyní svůj dluh jako důvod pro udělení mezinárodní ochrany uplatnil, což jen dále svědčí o nevěrohodnosti „nového“ azylového příběhu žalobce, který je nadto zcela „přepracován“ v žalobě tak, aby odpovídal požadavkům vyplývajícím z § 11a odst. 1 písm. a) zákona o azylu.

[34] Nejvyšší správní soud připomíná, že řízení o opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany má zvláštní charakter, a to zejména s ohledem na případy žadatelů, kteří zneužívají řízení o udělení mezinárodní ochrany k dočasné legalizaci svého pobytu na území České republiky. Z uvedeného důvodu žadatele mj. tíží právě břemeno tvrzení ohledně podstatné změny okolností ve vztahu k pronásledování nebo nebezpečí vážné újmy

v zemi původu. Žalobce však pouze zopakoval důvody svých předchozích žádostí a doplnil důvod, který mu byl znám již v době řízení o jeho první žádosti. Stěžovatel tedy nepochybil, když řízení o opakované žádosti zastavil podle § 25 písm. i) zákona o azylu, neboť žádost byla nepřípustná ve smyslu § 10a odst. 1 písm. e) téhož zákona. Nejenže napadené rozhodnutí nelze považovat na nepřezkoumatelné, ale nadto vychází ze skutečností, jež byly správnímu orgánu známy v době jeho rozhodování a o nichž nebyly pochyby, neboť vycházely ze sdělení poskytnutých samotným žalobcem.

[35] Krajský soud v napadeném rozsudku pominul samotný obsah správního spisu a místo toho vycházel ze žaloby, v níž se však žalobce zcela rozchází s dříve uvedenými skutečnostmi. Krajský soud přitom nevysvětlil, z jakého důvodu se v napadeném rozsudku rozhodl tento rozpor pominout a přiklonit se k později tvrzeným skutečnostem, které nadto jeví znaky nevěrohodnosti a účelovosti. Krajský soud pak stěžovateli nelogicky vytýká, že nepřezkoumával skutečnosti, které však žalobce sdělil poprvé až v žalobě. Má-li však být naplněn první z předpokladů přípustnosti opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany (tj. předpoklad, že se objevily nové skutečnosti, které nebyly bez vlastního zavinění cizince předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení), pak tyto skutečnosti jsou nepochybně žadateli známy v době podání opakované žádosti. V daném případě žádné takové stěžovatel neuvedl, resp. jeho tvrzení o existenci dluhu takovou novou skutečností nebylo, a neuvedl-li současně v opakované žádosti tvrzení o obavách z jeho násilného vymáhání, pak to musí jít výlučně k jeho tíži. Stěžovatel totiž není povinen za žalobce tyto nové skutečnosti, mají-li být z hlediska přípustnosti opakované žádosti relevantní, sám z vlastní iniciativy domýšlet, tedy nahrazovat žalobcovu povinnost tvrzení svou vlastní aktivitou, jak dovodil krajský soud.

[36] Pro úplnost dále Nejvyšší správní soud dodává, že nepřehlédl, že krajský soud v napadeném rozsudku odkazuje na čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“) a uvádí, že se zabýval i novými skutečnostmi odpovídajícími stavu v okamžiku jeho rozhodování.

[37] Aplikací čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, která představuje prolomení zásady vyplývající z § 75 odst. 1 s. ř. s., se Nejvyšší správní soud ve své dosavadní judikatuře zabýval opakovaně. V rozsudku ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32, dovodil, že i za aplikace dotčeného článku procedurální směrnice lze uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem. Současně zdůraznil, že *„[p]ovinnost určenou čl. 46 odst. 3 směrnice č. 2013/32/EU nelze chápat jako podporu bezdůvodného roztříštění vylíčení skutkového příběhu žadatele o mezinárodní ochranu v různých fázích řízení, včetně přezkumného soudního řízení. Jedná se o opatření, které má zamezit nesprávnému posouzení situace žadatelů ve světle aktuálních poměrů a závažných změn situace v zemi jejich původu či jejich osobních poměrů.“*

[38] Tyto úvahy byly podrobeny přezkumu Ústavním soudem, který ve svém nálezu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16, dovodil, že může existovat množství ospravedlnitelných důvodů, pro něž žadatel o udělení mezinárodní ochranu nesdělil správnímu orgánu všechny rozhodné skutečnosti. Takovými důvody podle Ústavního

soudu může být například to, že „*dotazování při osobním pohovoru se této skutečnosti netýkalo a konkrétní informaci nezjistilo; osobní pohovor nebyl proveden; žadatel nemusel pochopit relevanci některých skutečností pro žádost o mezinárodní ochranu; trauma, stud nebo jiné zábrany mohly zabránit úplnému ústnímu svědectví při osobním pohovoru (zejména v případě těch, kteří přežili mučení, sexuální násilí či pronásledování z důvodu sexuality); pohlaví tazatele nebo tlumočníka mohlo být pro žadatele zábranou.*“

[39] Z výše uvedeného je však zřejmé, že o taký případ se zde nejedná. Žalobce přesto, že tvrzení o existenci dluhu bylo důvodem podání jeho nynější opakované žádosti, a tedy v logice věci jej zřejmě považoval za onu novou skutečnost, o násilném vymáhání (poprvé zmíněném v žalobě) ničeho neuvedl. Jak přitom samotný krajský soud vysvětlil, pouhá existence dluhu novou skutečností v souzené věci nebyla. Tou se mohla stát teprve společně s tvrzením o násilném vymáhání dluhu. Jak již ale výše uvedeno, toto tvrzení by muselo být sděleno buď v samotné opakované žádosti, nebo nejpozději do doby vydání napadeného rozhodnutí. V opačném případě totiž absentovaly podmínky přípustnosti opakované žádosti vyplývající z § 11a odst. 1 zákona o azylu. Jinými slovy, prostor pro aplikaci čl. 46 odst. 3 směrnice tak, jak k věci přistoupil krajský soud, v souzené věci již z povahy věci nebyl dán.

[40] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že se krajský soud dopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky v předcházejícím řízení. Kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. byl tudíž naplněn.

VI.

[41] S ohledem na výše uvedené shledal Nejvyšší správní soud kasační stížnosti důvodnou, a proto napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení podle § 110 odst. 1 části věty první před středníkem s. ř. s. V něm je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Krajský soud tedy opětovně posoudí žalobu v rozsahu uplatněných žalobních bodů a při úvahách o naplnění požadavků vyplývajících z § 11a odst. 1 zákona o azylu bude vycházet ze skutečností sdělených žalobcem v řízení o jeho opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany, nikoli z dodatečně uváděných žalobních tvrzení, která ve správním řízení vůbec neuplatnil.

[42] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. prosince 2023

Mgr. Petra Weissová
předsedkyně senátu